

मृद व जलसंधारण योजनेतील उपचारांची कामे करण्याकरिता कृषी विभागाच्या अधिकाऱ्यांच्या तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरी देण्याच्या अधिकारात वाढ करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
मृद व जलसंधारण विभाग
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२३/प्र.क्र.३४०/जल-७
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १ ऑक्टोबर, २०२५

वाचा :-

१. ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, शासन निर्णय क्र.जलयो-२००८/प्र.क्र.१८५/ जल-७, दि.२१ एप्रिल, २००९.
२. ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, शासन निर्णय क्र.जलसं-२०११/ प्र.क्र.१३२/जल-७, दि.०७ फेब्रुवारी, २०१२.
३. नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्र. रोहयो-२००७/प्र.क्र.९५/रोहयो-१, दि. १६ जुलै, २००७.
४. नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्र. मगारोहयो-२००७/प्र.क्र.२४/ रोहयो-१०, दि. २७ डिसेंबर, २००७.
५. सार्वजनिक बांधकाम विभाग, शासन निर्णय क्र. विअसु-२०१५/प्र.क्र.२१८/ इमारती-२, दि. १६ डिसेंबर, २०१५.
६. मृद व जलसंधारण विभाग, शासन निर्णय क्र.मापद-२०२२/प्र.क्र.५२८/जल-७, दि.२७,नोव्हेंबर २०२४.
७. संचालक, मृद संधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, कृषी आयुक्तालय, पुणे यांचे पत्र क्र.कृषीआ/मृदसं/मृद-६/तां-प्रशा./मंजूरी/२६९०४/२०२३, दि.१४.०८.२०२३

प्रस्तावना :-

राज्यातील ८० टक्के क्षेत्र कोरडवाहू असून सुमारे ५२ टक्के क्षेत्र अवर्षण प्रवण आहे. या क्षेत्रात विविध कारणाने मोठ्या प्रमाणात होत असलेली जमिनीची धूप थांबविणे, पाणलोटालातील अपधावेचे नियंत्रण करून भूगर्भातील पाणीसाठा वाढविणे, शेतीसाठी संरक्षित सिंचनाची उपलब्धता करणे, ग्रामपातळीवरील पिण्याच्या पाण्याचे स्रोत बळकट करणे, जमिनीची उत्पादकता वाढवून पिकांच्या सकल उत्पादनात वाढ करणे व त्यात सातत्य राखणे या प्रमुख उद्देशाने पाणलोट क्षेत्र आधारित मृद व संधारणाच्या उपचार पद्धती विविध केंद्र व राज्य पुरस्कृत योजनेतर्गत राज्यात राबविण्यात येत आहेत.

२. सध्या राज्यात जलयुक्त शिवार अभियान २.०, केंद्र पुरस्कृत प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-पाणलोट विकास घटक २.०, गतिमान पाणलोट विकास कार्यक्रम, राष्ट्रीय कृषि विकास योजना (RKVY), मागेल त्याला शेततळे इत्यादी योजनेतर्गत पाणलोट क्षेत्र आधारित विविध मृद व जलसंधारण उपचाराची कामे विविध विभागांमार्फत करण्यात येत आहेत.

३. मृद व जलसंधारणाची कामे करण्यासाठी कृषी विभागाच्या अधिका-यांना संदर्भाधीन दि.२१ एप्रिल, २००९ च्या शासन निर्णयान्वये तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरीचे अधिकार देण्यात आले होते. परंतु सद्यस्थितीत बांधकाम साहित्याच्या किंमतीत, मजुरीच्या दरात, इंधनात महागाई मुळे वाढ झालेली असल्याने कामांच्या अंदाजपत्रकीय रक्कमेमध्ये वाढ होत आहे. परिणामी वस्तु व सेवाकर, स्वामीत्व धन, कामगार कल्याण निधी व विमा इत्यादी बाबींमध्ये देखील वाढ झालेली असल्याने मृद व जलसंधारणाच्या उपचारांमध्ये वाढ झालेली आहे.

४. यास्तव, मृद व जलसंधारणाच्या उपचारांची तांत्रिक व आर्थिक मापदंड निश्चित करणेबाबत संदर्भाधीन शासन निर्णय दि. ०७ फेब्रुवारी, २०१२ अन्वये गठीत समितीची आयुक्त कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे अध्यक्षतेखाली दि. ०३ जुलै, २०२३ रोजी बैठक झाली. सदर बैठकीत मृद व जलसंधारणाची कामे करण्यासाठी कृषी विभागाच्या अधिका-यांच्या तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरी देण्याच्या अधिकारात वाढ करण्याबाबत शिफारस करण्यात आली असून संदर्भ क्र.७ मध्ये नमूद दि.१४.०८.२०२३ च्या पत्रान्वये प्रस्ताव शासन मान्यतेस्तव सादर करण्यात आला आहे. त्यानुषंगाने मृद व जलसंधारणाची कामे करण्यासाठी कृषी विभागाच्या अधिका-यांना तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरी देण्याच्या अधिकारामध्ये वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय:

कृषी विभागाच्या अधिका-यांना पाणलोट क्षेत्र विकासासाठी करण्यात येणारे मृदसंधारण व जलसंधारण उपचारांच्या तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरी देण्याच्या वित्तीय अधिकारात खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	पदनाम	सध्या असलेली वित्तीय मर्यादा (रु. लक्षमध्ये)	मृदसंधारण व जलसंधारण उपचारांच्या तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरी देण्याबाबत सुधारित वित्तीय मर्यादा (रु.लक्षमध्ये)
१	२	३	४
१	उपविभागीय कृषी अधिकारी	१०.००	५०.००
२	जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी	१५.००	७५.००
३	विभागीय कृषी सहसंचालक	३०.००	१००.००
रु.१ कोटी च्या वरील रक्कमेच्या कामांबाबतचे प्रस्ताव शासनाकडे सादर करण्यात यावेत.			

२. वरीलप्रमाणे नमूद केलेली वित्तीय मर्यादा मृद व जलसंधारण विभागाच्या सर्व योजनांना लागू राहिल.

३. मृद व जलसंधारण उपचारांच्या कामांना प्रशासकीय मंजूरी देणा-या सक्षम अधिका-याने मान्यता दिलेल्या अंदाजित खर्चापेक्षा जास्त खर्चास मान्यता देऊ नये.

४. अर्थसंकल्पीय तरतूद मंजूर असल्याशिवाय मृद व जलसंधारणाची कामे करण्यात येऊ नयेत.

५. सदर शासन निर्णय, नियोजन विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र.२१२/का.१४३४, दि. ३१ जुलै, २०२४ आणि वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र. ६२५/२०२४/व्यय-१५, दि. ३० सप्टेंबर, २०२४ अन्वये दिलेल्या सहमतीस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१००११६१७२७४९२६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(देवेंद्र भामरे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा. सभापती, विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ३) मा. अध्यक्ष, विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ४) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मा. उपमुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) मा. मंत्री, मृद व जलसंधारण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) मा. मंत्री, कृषी यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) सर्व मा. मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) मा. राज्यमंत्री, मृद व जलसंधारण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) मा. विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद/विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- १२) सर्व सन्माननीय विधानपरिषद/विधानसभा सदस्य.
- १३) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- १४) सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- १५) महालेखापाल (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता) - १/२, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
- १६) सर्व विभागीय आयुक्त,
- १७) आयुक्त (कृषी), पुणे.
- १८) आयुक्त, मृद व जलसंधारण, छत्रपती संभाजीनगर.
- १९) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा, पुणे.
- २०) सर्व जिल्हाधिकारी,
- २१) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
- २२) संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, पुणे
- २३) सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
- २४) सर्व प्रादेशिक जलसंधारण अधिकारी,
- २५) सर्व जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग,
- २६) सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी, कृषी विभाग,
- २७) वरिष्ठ कोषागार अधिकारी, पुणे / छत्रपती संभाजीनगर,
- २८) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
- २९) नियोजन विभाग/ वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ३०) जल-७, निवड नस्ती.